halborg teater

JENS ALBINUS I
WILLIAM SHAKESPEARES

RICHARD III

UNDERVISNINGSMATERIALE

Indholdsfortegnelse:

1. William Shakespeares *Richard III*
2. Rosekrigerne
3. Stykkes handlingsgang
4. Karakterer

1.
William Shakespeares
Richard III

Richard III er et af William Shakespeares historiske stykker. Det er skrevet i 1592-1593 og fortæller om hvordan Richard, hertug af Gloucester, bliver konge i England, hans regeringstid og død. Den historiske Richard III var konge i 1483-1485. Både Richard og stykkets øvrige karakterer er baseret på historiske personer. Shakespeare har imidlertid ændret på flere af de historiske begivenheder for at styrke den dramatiske struktur.

For det første gør han muligvis Richard ondere, end han var, ved at gøre ham ansvarlig for flere mord og henrettelser end det, der findes historisk belæg for. For det andet har Shakespeare fortættet det hele tidsligt, hændelser som udspillede sig med års mellemrum udspiller sig i stykket på samme tid. Fremstillingen af Richard som et ondskabsfuldt monster, og Richards drabsmand, Richmond, som en helt, hænger sammen med hvem der sad ved kongemagten i England, dengang Shakespeare skrev stykket. Richmond – eller kong Henry VII – var den regerende dronning Elizabeths farfar – og fremstillingen af Richard som et monster retfærdiggør Tudorslægtens voldelige overtagelse af magten i England.

Men stykket bliver ikke kun propaganda for Tudorslægten. Ligeså voldelig og ondskabsfuld som Richard er, ligeså intelligent og charmerende er han. Udseendemæssigt beskriver han sig selv som en krum krøbling, men han har som ingen anden sproget i sin magt og bruger det til at udmanøvrere alle andre i kampen om kongemagten. Shakespeares historiske stykker bliver ikke så tit spillet udenfor England. Richard III er imidlertid en undtagelse. Måske fordi Richard III ikke kun er et historisk drama, men også en god metafor for politisk ondskab hvor som helst i verden.

2.
Rosekrigerne

Rosekrigerne er betegnelsen på en serie krige, der blev udkæmpet i perioden 1455-1485 mellem kongeslægterne Lancaster og York om retten til den engelske trone. Navnet kommer af at slægten Lancaster havde en rød rose og slægten York en hvid rose i sit våbenskjold. Stykket Richard III skildrer den sidste fase af Rosekrigerne. Ved stykkets start har Yorkfamilien lige vundet tilbage tronen fra Lancaster-familien og Edward er blevet konge igen. Når kongen dør opstår der på ny uro i England.

Edward havde udpeget Richard som værge for sine mindreårige sønner, men Richard griber selv magten og krones som Richard III. Richard klarer imidlertid ikke at sikre freden i England, og Rosekrigerne afsluttes ved slaget ved Bosworth 1485 hvor Henry Tudor, jarlen af Richmond, besejrer Richard og overtager tronen som Henry VII. Tudor-familien var en sidegren af huset Lancaster, og da Henry gifter sig med den afdøde kong Edwards datter Elisabeth, forenes husene Lancaster og York, noget som symboliseres i den røde og hvide Tudorrose som tudorfamilien brugte som symbol for denne union.

3.
Handlingsgang

1. akt
Richard, hertug af Gloucester, har med falske rygter overtalt sin bror, Kong Edvard IV, til at arrestere deres bror Clarence. Når Clarence bliver ført til Tower of London, lover Richard at han vil hjælpe ham, men hans plan er at eliminere alle, der er foran ham selv i arvefølgen til tronen. Som et led i denne plan vil Richard ægte lady Anne, efter at han har dræbt hendes mand og hendes svigerfar, Kong Henry VI. Mens Anne sidder ved svigerfarens lig, forfører Richard hende til giftermål. På slottet er dronning Elisabeth bekymret over kong Edvards helbred. Richard hyrer en morder til at tage livet af Clarence, og for at dække over sin egen rolle, anklager han dronning Elisabeth for at sætte kongen op imod Clarence. Dronning Margaret, enken efter den afdøde Henry VI, dukker op på slottet og forbander Richard. Clarence myrdes i Tower of London.

2. akt
Kong Edvard, der er dødeligt syg, forsøger at gøre en ende på den uvenskab, der er mellem hoffet og dronning Elisabeth samt hendes bror Rivers. Elisabeth beder kongen slippe Clarence fri, men Richard fortæller at Clarence allerede er død. Kongen insisterer på at han trak dødsdommen tilbage, men Richard siger at den besked kom for sent. Kongen bliver meget oprevet, og ikke længe efter fortæller Elisabeth at kongen er død. Buckingham, Richards allierede, fortæller at han vil hente Prinsen af Wales til London, så han kan blive kronet. Mens de venter på prinsen får Elisabeth vide, at hendes bror er dræbt, hun søger derfor tilflugt i kirken med hendes yngste søn York.

3. akt
Da Prinsen af York ankommer til London er han overrasket over, at hans mor og bror ikke er til stede for at tage imod ham. Richards mænd bliver sendt for at hente prinsen af York, og Richard anbringer de to unge prinser i Tower of London. Richard beordrer Catesby til at forhøre sig hos Hastings om han vil støtte Richard, når han kræver tronen. Hastings afslår at støtte Richard på bekostning af Prinsen af Wales. Buckingham, Hastings og andre adelsmænd

3.
Handlingsgang fortsat

mødes i Tower for at planlægge kroningen af prinsen. Richard ankommer i et dårligt humør, og beskylder Elisabeth for at have forhekset hans arm. Hastings tøver med at give Richard ret i det, og Richard beordrer dermed at Hastings skal halshugges. Alene med Buckingham fortæller Richard at han må overbevise borgermesteren og borgerne om at prinserne er uægte født og at til og med Edward IV var resultat af en udenomsægteskabelig affære. Borgmesteren med følge kommer for at bede Richard om at blive konge. Buckingham trygler Richard om at tage imod tilbuddet, men Richard spiller ydmyg og nægter. Først da følget vil trække sig tilbage, kalder han dem tilbage og accepterer tronen.

4. akt

Dronning Elizabeth, Hertuginden af York (Richards mor) og Lady Anne (Richards hustru) kommer til Tower for at hilse på prinserne, men nægtes adgang. Anne får til alles overraskelse besked på at hun skal af sted og krones som Richards dronning. Richard Gloucester bliver Richard III, men til trods for det, vil han have at prinserne bliver dræbt. Når Buckingham tøver, får Richard Tyrell til at udføre drabene og han beder Catesby sprede rygtet om at Anne er døende, fordi han planlægger at gifte sig med Edvard IV's datter. Buckingham forsøger uden held til at få Richard til at give ham de ejendomme han har lovet ham for hans støtte, men Richard nægter. Anne dør og de to prinserne bliver myrdet. Richmond, en slægtning af den afdøde Henry VI, er på vej til England for at kræve tronen. Catesby kommer med bud om at Buckingham har skiftet side, og har samlet en hær for at hjælpe Richmond. Richard beder Elisabeth om hendes datters hånd. Richard sender Stanley nordover for at hente hans mænd, men holder hans søn som gidsel fordi han er bange for at Stanley vil forråde ham. Det kommer bud om at Richmond når Englands kyst, og Buckingham er taget til fange.

5. akt.

Richard ruster sig til kamp imod Richmond. Alle dem han har dræbt for at komme til tronen besøger ham og forbander ham i hans drømme. Richard dør.

4.
Karakterer i iscenesættelsen

Kong Edward: Englands konge, noget han er blevet ved at tage magten fra Henry VI.

Clarence: Bror til Kong Edward og Richard

Richard 3./Hertugen af Gloucester: Bror til Kong Edward og Clarence

Hertuginden af York: Mor til Kong Edward, Clarence og Richard

Dronning Elisabeth: Gift med Kong Edward, mor til prinsen af Wales og Prinsen af York

Lord Rivers: Dronning Elisabeths bror

Lady Anne: Gift med Richard, var tidligere gift med kong Henry VI's søn. Richard har ved stykkets start dræbt Annes svigerfar, kong Henry VI, og hendes mand.

Buckingham: I familie med kongen. Richards fortrolige og hans højre hånd.

Hastings: Kong Edwards fortrolige og havde stor indflydelse ved hoffet.

Stanley: Adelsmand som holdt sig gode venner med både Lancaster-familien og York-familien under Rosekrigerne. Forråder til sidst Richard og går over på sin stedsøn Richmonds side. Richmond bliver efter Richards død kronet som Henry VII.

Margarete: Tidligere dronning og hustru til den afdøde Kong Henry VI. Tilhører huset Lancaster som tabte magten til York-familien.

Tyrell: Richards bøddel.

Catesby: Richards rådgiver.

Prinsen af Wales: Søn af Kong Edward og Dronning Elisabeth. Kronprins, skal krones til konge da faren dør, men spærres inde i Tower og dræbes sammen med sin bror af Richard.

Prins York: Lillebror til Prinsen af Wales.